

Krispyn, poëet, en officier

Michiel van Breda

bron

Michiel van Breda, *Krispyn, poëet, en officier*. Albert Magnus, Amsterdam 1685

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/bred006kris01_01/colofon.php

© 2011 dbnl

dbnl

Copie van de Privilegie.

DE Staten van Hollandt ende Westvrieslandt doen te weten. Also Ons verthoont is by de tegenwoodige Regenten van de Schouwburgh rot Amsterdam. Dat sy Supplianten sedert eenige Jaren herwaerts met huune goede vrinden hadden gemaect en ten Toonele gevoert verscheiden Wercken, soo van Treurspelen, Bleyspelen als Kluchten, welke sy lieden nu geerne met den druck gemeen wilden maecken, doch gemerkt dat dese wercken door het nadrukken van anderen, veel van haer luyster, soo in Tael als Spelkonst souden komen te verliesen, ende alsoo sy Supplianten hen berooft souden sien van hun bysonder ooghwit om de Nederduytsche Tael en de Dichtkonst voort te setten soo vonden sy hen genootsaekt, om daer inne te voorsien, ende hen te keeren tot Ons, onderdanigh versoeckende, dat Wy omme redenen voorsz. de Supplianten geliefden te verlenen Octroy ofte Privilegie, omme alle hunne wercken reets gemaect ende noch in 't licht te brengen, den tyt van vyftien Jaren alleen te mogen drukken en verkopen of doen drukken en verkopen, met verbot van alle anderen op seeckere hooge peene daar toe by Ons te stellen ende voorts in communi forma. Soo is 't dat Wy de Zake en 't versoek voorsz. overgemerkt hebbende, ende genegen wesende ter bede van de Supplianten, uyt Onse rechte werenschap, Souveraine magt ende autoriteyt deselve supplianten geconsenteert, geaccordeert ende geoctroyeert hebben, consenteren, accorderen ende octroyeren mitsdesen, dat sy geduurende den tyt van vyftien eerst achter een volgende Jaren de voorsz. werken die reeds gedrukt zyn, ende die van tyt tot tyt door haer gemaect ende in 't licht gebragt sullen werden, binnen den voorsz. Onsen Lande alleen sullen mogen drukken, doen drukken, uytgeven en verkopen. Verbiedende daarom allen ende eenen ygelyken de selve werken naar te drukken ofte elders naer gedrukt binnen den selve Onse Lande te brengen, uyt te geven ofte te verkopen, op de verbeurte van alle de naargedrukte, ingebragte ofte verkogte exemplaren, ende een boete van drie hondert guldens daer en boven te verbeuren, te appliceren een derde part voor den Officier die de calange doen sal, een derde-part voor den Armen der Plaetse daer het casus voorvallen sal, ende het resterende derde-part voor den Supplianten. Alles in dien verstaande, dat wy de Supplianten met desen Onsen Octroye alleen willende gratifieeren tot verhoedinge van hare schade door het nadrukken van de voorsz. werken, daar door in geenige deelen verstaen, den inhoud van dien te Authoriseren ofte te advoueren, ende veel min de selve onder Onse protectie ende bescherminge, eenig meerder credit aensien ofte reputatie te geven, nemaer de Supplianten in cas daar in yets onbehoorlykx soude mogen influeren, alle het selve tot haren laste sullen gehouden wesen te verantwoorden; tot dien eynde wel expresselyk begerende, dat by aldien sy desen Onsen Octroye voor de selve Werken sullen willen stellen, daer van geene geabbrevieerde ofte gecontraheerde mentie sullen mogen maken, nemaer gehouden sullen wesen het selve Octroy in 't ge-

heel ende sonder eenige Omissie dier voor te drukken ofte te doen drukken, ende dat sy gehouden sullen zyn een exemplaar van alle de voorsz. werken, gebonden ende wel geconditioneert te brengen in de Bibliotheecq van Onse Universiteyt tot Leyden, ende daer van behoorlyk te doen blyken. Alles op peenevan het effect van dien te verliesen. Ende ten eynde de Supplianten desen Onsen consente Octroye mogen genieten als naer behooren: Lasten wy allen ende eenen ygolyken die 't aengaen mach, dat sy de Supplianten van den inhoud van desen doen, laten en gedogen, rustelyk en volkomentlyk genieten en cesserende alle beletten ter contrarie. Gedaen in den Hage onder Onsen groten Zegele hier aen doen hangen den XIX Septembr. in 't Jaer onses Heeren en Zaligmakers duysent ses hondert vier en tachtig.

G. FAGEL.

Ter Ordonnantie van de Staten

SIMON van BEAUMONT'

De tegenwoordige REGENTEN van de SCHOUW-BURGH, hebben het Recht van de bovenstaande Privilegie, aangaande dit Blyspel, vergunt aen ALBERT MAGNUS, Boekverkoper tot Amsterdam.

In Amsterdam den 28 November 1685.

Vertooners.

VALERIUS, *Minnaar van Klarette.*

KRISPYN, *Knecht van Valerius.*

GUSTAAF, *een Geleerde.*

SOFY, *Moeder van Klarette.*

KLARETTE.

RUDOLF, *een Officier Vader van Klarette.*

LYSBETH, *Kamenier van Klarette.*

RYKERT, *Vader van Valerius.*

Het speeld in 't huis van Soft.

Krispyn, poëet, en officier.

Eerste tooneel.

VALERIUS verkleed, KRISPYN.

KRISPYN.

JA heer, myn aanslag is nu tot het eind gebragt;
't Is verder noch gelukt, dan ik zelf had verwacht.
Ik breng u hier in 't huis van uw beminde, waarlyk
Het had veel werks; doch 't lukt in 't eind noch hoe bezwaarlyk.
'k Heb by mevrouw Sophy; de moeder door myn list
Vry wat credit gemaakt.

VALERIUS.

Maar om wat reden is 't,
Dat ik verkleed most zyn? wil my nu openbaaren
Wat dat beduid, gy kost het flus my niet verklaaren.
Om dat...

KRISPYN.

We! aan ik zal het u verhaalen ... doch
Het zal hoognoodig zyn, dat van het schoon bedrog,
Van al het geene, dat hier is door my bedreeven,
Voor af maar met een woord, u kennis werd gegeven.
Mevrouw wil niemand zien, zy acht geen menschen, dan
Alleen geleerden. 'K houw me als een geletterd man.

'k Geef voor, ik ben Poëet, en Filosooph, daar boven
 Een groot Physiognomist; ik doe het haar gelooven.
 Sofy acht my veel meer, en dieper gestudeert,
 Als een Doctoer; ik werd op 't hoogst van haar geëerd,
 Ik vley, en prys haar, ik keur goed al haar geschriften,
 In proze en vaerzen, als zy my die geest te ziften.
 Dus maakt zy zo veel werks van myn gevoelen, dat
 Zy niemand achten zou, schoon hy meer kennis had
 Als ik ooit hebben kan. 'k heb ook een geeft gekreegen
 Door erffenis, die my heel zelden laat verlegen.
 Ik heb voor deezen een geletterde gediendt,
 Die my by testament, want hy had kind, noch vriend,
 Als zyn geleerdheid, en zyn groote wysheyd maakte.
 Zie, goed en had hy niet, wyl dat net opgeraakte
 Voor zyne dood. Ook wist hy wonder net en fraay
 Met strecken om te gaan; 'k heb van die ouwe paay
 Zo veel geleerd; ik durf wel d'aldergaauwste tarten,
 In onbeschaamtheid, en al diergelijke parten.
 En om te beter noch te doeken, door die schyn
 Dat licht geloovig volk, laat ik my voor Krispyn
 Heer Gaauwert noemen; en voor al zie ik my eeren
 En achten van Mevrouw Sofy, na myn begeeren.
 Al wat ik zeg, en doe, behaagt haar ongemeen.

VALERIUS.

Ik mag dan hoopen dat ik eind'ling door die rêen...

KRISPYN.

Al zagjes; het begin van myn verhaal is 't beste,
 Wy scheiden zo noch niet, ik bid let op het leste
 Myn heer, zo zei de haan wel eer eens tot de pier.
 't End draagd de last, en dan werd goede raad eerst dier.
 'k Vrees dat ik reden heb, van nu af aan te vreezen,
 Myn heer, dat gy niet lang in deeze vreugd zult weezen.

VALERIUS.

Hoe zo?

KRISPYN.

Het is 't niet al, dat om u dienst te doen,
Ik by Mevrouw Sofy, my met zo goed fatsoen
In kuis gedrongen heb, maar dit moet gy ook hooren
Myn heer, en dat 's de knoop, ik zeg 't van te vooren.
Daar al de zaak aan hangd, de vader aan zyn kant
Gedoogt, dat zyn Klaret haar trouw en haare hand...

VALERIUS.

Krispyn, ach dat 's het minst.

KRISPYN.

Dat 's 't minste niet.

VALERIUS.

Wat reden.
Kan heer Rudolf zyn kind met my in d'echt doen treden?
En zonder, dat hy my, of myne midd'len kent.
Neen, neen Krispyn, dat zyn de menschen niet gewent.

KRISPYN.

Maar heer Rudolf, myn heer, kan u wel laten loopen,
En zyne Dochter aan een ander wel verkoopen,
Uit trouwen meen ik.

VALERIUS.

Wel, dat is zeer goed, hy kan..

KRISPYN.

Dat is zeer kwaad myn heer, hy koos haar reeds een man.
Maar van Klaret, zult gy volkomen u vernoegen.
De vader tracht vergeefs, een man haar toe. re voegen,
Zy stemt het noch niet toe, schoon hy haar heeft verlooft.

VALERIUS.

Wat zegt gy? Goon! zo my myn lief zo wierd ontroof.

KRISPYN.

Hy heeft haar toegezegd een van zyn beste vrienden,
Die haar voor zyne zoon....

VALERIUS.

Wat zal ik onderwinden?
 Ach myn Krispyn! helaas Krispyn! wat gaat aan!
 Ach, ach! hoe duur zal my, myn vaders af zyn slaan?

KRISPYN.

Het komt ontydig heer, 'k beken 't; maar 'k durf noch hoopen,
 Dat het na zyne zin, noch zo niet af zal loopen,
 Gy hebt de min voor u, en...

VALERIUS.

Kan ik in dit kleed,
 Myn schoone doen verstaan, de groote van myn leed.
 Ach kan ik zonder schaamt, zo voor het oog verschynen
 Van myn meesteres, en haar van myne minne-pynen...
 Dit Raapeschilletje.

KRISPYN.

Zy wil het zo, dat 's goed.
 'k Verkoos dit zo expres, om dat 't zo weezen moet.
 Zo kond gy gaan voor een kopye van die heeren
 Voor een Tartuffe, of als men in Parys ziet eeren,
 Van 't volk dat dikwils naauw een A kent, voor een B,
 En voor heel gaauw passeerd, met Titel van Abbe.
 Ik heb gezeid, dat ge eerst uit Vrankryk zyt gekomen.

VALERIUS.

Ik kan maar weinig Frans.

KRISPYN.

Zy minder; wil niet schroomen.
 Ik zei haar dat gy hier gebooren zyt, myn heer,
 En dat gy evenwel verkreegen hebt deeze eer,
 Om uw geleerdheid. Is 't niet treflyk uitgevonden?
 Ik zei haar, dat gy hier in Holland zyt gezonden,
 Om naar geleerde luy te zoeken; is 't niet loos?

VALERIUS.

Ja, maar ik durf zo niet Krispyn...

KRISPYN.

Wat! durft altoos.

'k Heb dat expres bedacht...

VALERIUS.

En waarom doch?

KRISPYN.

Om reden

't Za! u al lukken in die'schyn, stel u te vreden.
 Voeg by dat kleed voor al, een stemmig weezen; trek
 U hoofd vol rimp'len, en somtyds een scheeve bek
 Star oog somtyds, en sta gelyk diep in gedachten.
 Ha! dat zyn dingen die de menschen wys doen achten
 De waereld laat zich doch door diergelyke schyn
 Bedriegen; ziet gy 't niet myn heer aan u Krispyn?
 Exempel! ik bedrieg de waereld door die strecken.
 'k Maak vreemde grillen, en ik hem, als ik zal spreken.
 De menschen meenen, ik ben heel geleerd. Mevrouw
 Bad my noch gist'ren, dat ik doch haar vaarzen zou,
 Zo wat verbeteren; ik heb 't stout aangenomen;
 En op dat myn bedrog hier door niet uit zou komen,
 Verzocht ik heer Gustaaf, dat die 't voor my zou doen;
 Dat is een groot Poëet, men kan het aan 't fatsoen,
 En aan zyn Acties zien, hy komt hier alle daagen
 Sofy flik-flooyen, en na haar gezondheid vraagen.
 Maar heer de stof van 't vaers, is wonderlyk, en raar.
 Ik bid u luistert eens; een vrouw die alle jaar
 In 't kraambed komt, en nooit een vaers bestont te dichten
 Is schuldig, in haar oog met reden te betichten.
 Zy maakt een schimpdicht, dat daar tegen uit zal gaan.

VALERIUS.

Maar die heer Gustaaf kan...

KRISPYN.

Zoet, zoet, daar komt hy aan.

Twede tooneel.*VALERIUS, KRISPYN, GUSTAAF.***KRISPYN.**

Ach! wat geluk myn heer, dat ik u met myn oogen
 Hier weêr aanschouwen mag; ik sta als opgetoogen.

GUSTAAF.

Ik kom myn plicht voldoen, aan die doorluchte geest
 Dees tyds; wiens weerga in geen vrouw ooit is geweest;
 De tiende Muze, die eerlang zal zyn verheven
 Op 't hooge Helikon. en daar haar stralen geeven;
 Maar deeze Jongeling, die daar zo stemmig ziet
 Wat is dat doch voor een, of kend gy hem ook niet?

KRISPYN.

Dat 's een geleerde; vers, nu, nu zo eerst gebooren,
 Die ik ter waereld breng. Ha! gy zult wond'ren hooren
 Myn heer, en wyluk wil dat ider een hem kend,
 Zo is het redelyk, dat gy zyn vrind ook bent.

VALERIUS aan GUSTAAF.

Dat is een eer die ik...

GUSTAAF.

Myn heer...

KRISPYN.

In deeze dagen,
 Waar in wy leeven heer, mag hy de roem wel draagen,
 Dat buiten u, en mv, hy meer geleerdheid heeft,
 Als iemand 't zy wie 't zy die in deez eeuw noch leeft.
 Voorts heeft hy ook een naam, uitdrukkende; gedachen,
 Die wonder zyn, waar uit wat heerliks staat te wachten.
 Hy heet Aankomeling, dat is te zeggen, Heer;
 Heel gaauw in 's waerelds school, waar jongheid nimmermeer
 Den top beklimt; ten zy, dat zy werd onderweezen

Van wyze Oudheid, die het alles heeft doorlezen.
Ik kom hem off'ren aan de Saffo van deez tyd.

GUSTAAF.

Ja daar door is 't myn heer, door studie, en door vlyt...

KRISPYN.

Voorwaar de deugd is waard, dit zy niet eer en achting,
Van elk ontfangen werd, zy geeft ons die verwagting
Dat... want myn heer, zy weet als iemand hoog geleerd
En konstig is ... zie dan, is hy ook gestudeert,
Dan heeft hy weenenschap; myn heer, een die kan spreken;
Is geenzins stom, dat is nu middag klaar gebleeken.
De wysheid onderscheid ons van de gekken, heer;
En daarom is het goed dat iemand door een leer...
Of wel geleerdheid klimt ... dat hy het zo kan maaken...
Gelyk wy u daar door tot zulk een lof zien raaken.

GUSTAAF.

Ja toch, de weetenschap is overal vermaard.
Myn heer de weetenschap, is 't kostelykst op aard.
Zy onderscheid den mensch van reelooze dieren,
Van domme beesten. ô wel dien, die zich versieren
Met zulk een kostlykheid; want dooreen stoute vlucht,
Verheft de wysheid ons, tot boven inde lucht;
En doet de menschen van der Goden tafel proeven:
En hier toe zullen wy maar een bewys be hoeven.
Men zegt, dat Pallas wierd gebooren uit het hoofd
Van Jupiter; 't welk van Vulkanus wierd gekloofd;
Dat zy geen moeder had, nu kund gy licht doorgronden...

KRISPYN.

Ja toch, dat spreekt van zelf, 't is wonder wel gevonden
Dat 's mislik kramen, en in 't gansche waerelds rond..
Maer a propo myn heer. Het vaers dat ik terstond

U gaf, hebt gy dat?

GUSTAAF.

Ja.

KRISPYN tegen VALERIUS.

Ik zie Mevrouw daar komen,
Klaret is by haar; nu myn les wel waargenomen,
U lief schynt vry Chagrin.

Derde tooneel.

SOFY, KLARET, LYSBETH, GUSTAAF, VALERIUS, KRISPYN.

GUSTAAF.

GY ziet, Apollo zou, zo ik een dag doorbrogt
Mevrouw, in welke, dat ik u niet had bezogt
Zyn Hof my sluiten, en my al zyn gonst ontrooven.

SOFY.

Myn heer, voor zo veel eer ben ik verplicht, dit te looven....

GUSTAAF.

Nooit ziet menu genoeg, ô Muze van deez tyd,
Die en in prooze, en vaers, onvergelyklik zyt.

KRISPYN.

Mevrouw op dat de vreugd, hier doch zou overstroomen,
Bracht ik dien heer die eerst uit Vrankryk is gekomen.
Ik offer u de blom van heer aankomeling.
Het is een groot Poëet.

SOFY.

'k Zal met verwondering,
Aanvaarden het geschenk dat gy my doet; in 't weezen
Staat zyn geleerdheid, en zyn groot verstant te leezen.
Men ziet klaar, dat zyn geest van oordeel is verzelt,
Zyn Physiognomi....

KRISPYN.

Gy hebt het recht gespeld,

De Physiognomi liegt niet, ik moet belyden
 Dat hy noch jong is, maar wy zyn in deeze tyden;
 Dat 't rym geensints vertoeft, na hoogen ouderdom.
 Neen toch niet, schoon dat hy noch is een jonge blom;
 Hy is een wonder ... ô hy kan .. Mevrouw gy zou verstommen.
 Zyn vaerzen, .. ô zo schoon! .. dat gy die hoorde brommen,...
 Maar, met een woord, Mevrouw ik ken hem op een prik;
 Hy is zo wys! hy is .. ja zo geleerd als ik.

SOFY.

Dat 's een groot lofdicht in één woord.

KRISPYN.

Maar....

SOFY.

Gy zyt waardig,
 Meer dan ik zeggen kan, ik ben noch onrechtvaardig.

KRISPYN.

Kom heer aankomeling, toont u eerbiedigheid
 Aan ons beschermster, kom gy werd door my geleid.
 Kom hier ô roos, van alle spruiten!
 Wilt uw geleerdheid hier eens uiten.

SOFY.

Wat edel weezen, ach zo zacht gelyk eert dons

KRISPYN tegen VALERIUS.

Pas op je Rol, de Meid is ons.

VALERIUS.

Nooit zag men iemand haaken
 Met zulk een ongeduld, om d'eer te moogen smaaken,
 Van uwe kennis, als ik heb gehaakt Mevrouw.
 En zo 't geluk myn wensch my had vergond, ik zou
 Het geen ik hier nu doe, al hebben lang te voeren
 Gedaan, heer Gaauwert kan 't met waarheid u doen hooren.
 Ik heb hem honderdmaal, ja duizendmaal verzocht,
 Dat hy, was 't mogelyk, my eens tot uwent brogt.

Die eer zo lang geweest, van hier te zyn ontfangen,
 Zal my de grootste vreugd, des waerelts doen erlangen.
 'k. Zal menschen konnen zien, die 'k acht, bemin, en eer,
 Haar Hooren spreken, en zelfs met haar spreken. Meer,
 'k Zal konnen hooren, of haar zin, en haar gedachten,
 Gelyk de myne zyn; wat vrucht heb ik te wachten,
 Van zulk een onderhoud!

KRISPYN tegen GUSTAAF.

Hoe staat Mevrouw dit aan?
 Weet hy te leeven?

tegen Gustaaf.

is het hem niet afgegaan,
 Of 't uit een boekje was?

GUSTAAF.

Al wat ik hem hoor zeggen,
 Is wonderlyk, het is niet netter uit te leggen.

SOFY.

Myn heer zal in het kort hier goe progressen doen;
 Hy voegt by zyn diskoers met zulk een goed fatsoen,
 Zo schoone graci. Ach dat 't zo een man mogt weezen,
 Die uw werd toegelegd, myn Dochter! 'k zou niet vreezen.
 Ach wat geluk! indien de Hemel zulk een man,
 Voor myn Klaret...

VALERIUS.

Mevrouw, is dit uw Dochter dan?

SOFY.

Ja heer.

KRISPYN.

'O slechthoofd!

VALERIUS.

Duld, dat ik ook myne plichten
 Mevrouw mag tegens u gelyk 't betaamt verrichten;
 En dat myn hert aan u herhaalen mag, al 't geen
 Ik daadelyk Mevrouw u Moeder heb gebeên.
 Maar mag ik hoopen, dat ik ook by u zal vinden
 De zelfde goedheid, dat myn komst en onderwinden

Uw oog niet mishaagt? Mevrouw een sterke magt
Een groot Godheid, heeft my in deez plaats gebragt!

SOFY.

Dat 's zekerlyk Apol!

KRISPYN.

Ja toch, dat wil hy zeggen.

VALERIUS.

Hy blaast my in, al wat gy my u voor hoort leggen.
Die zelfde Godheid, doet my hoopen, dat men nie
Zal last'ren 't oogmerk, dat my hier te komen ried.
'k Betrouw my op zyn zorg, hy strekt my een behoeder.

KLARET.

Ik volg in 't geen u raakt 't gevoelen van myn Moeder.
't Geen haar behaagt kan my geensins mishaagen heer;
Uw komst vergramt my niet, men denkt gemeenlyk meer,
Als 't pas geeft dat men zegt. Maar zonder ver te loopen;
En gy zult u hier meê vernoegen, durf ik hoopen,
Volg, volg de neiging van de Godheid, die gy eerd.
Die u zo inblaast, die u alles zeggen leerd.
Ik hoor met vreugd, dat hy u in deez plaats doet komen
Hy kan gelukken doen, 't geen gy hebt voorgenomen.

SOFY.

Die reden maakt u nu veel liever noch aan my,
Wat hoor ik! ach Klaret! hoe waarelyk zyt gy
Uw Moeders Dochter! ik ken aan die ed'le reden
Myn bloed. O ja. 'k zal u in 't zelfde perk zien treden,
Waar in ik loop. Hêlaas! en zou uw vader dan,
Zo onrechtvaardig de beginselen hier van,
Die heerlyke geest verdooven! Wreede wetten!
Ach wat onmenschykheid die niemand kan beletten!
Ik zal bezwyken, ach!

GUSTAAF.

Wat heimelyke kwaal,
Onsteld u zo Mevrouw?

SOFY.

Hoor na dit droef verhaal.

VALERIUS.

Waar uit onstaat die vrees? wat heeft men voorgenomen?

SOFY.

Myn man is deezen dag weer in de stad gekomen.
 Ach en die wreede wil, dat ik u nooit meer zie.
 Ziet, zegt hy, Officers, die braave mannen, die
 Altyd met degens gaan, laat d'andere vertrekken,
 Dat is verstandig volk, al de andere zyn gekken.
 Weet dat één Officier, meer dienst doet, in een Ryk
 Dan die Pedanten, en die Grieken algelyk.

GUSTAAF.

Men wreek ons daadelyk van zulk een smaadig spreken,
 U man zal in een uur zo scherp zyn doorgestreeken,
 Dat de nakomeling daar van gewaagen zal.
 Altyd gereed om d'eer van 't heilig negen tal
 Kloekmoedig voor te staan, zal ik zyn naam zo vlekken,
 Door schimp gedichten, dat hy zal een voorbeeld strekken.
 'k Zal uit Horatius, of Perseus, zo terstond
 Een overzetten, ja zo stoptmen hem de mond.

VALERIUS.

Neen heeren, laten wy de schimp gedichten blyven;
 Dewyl wy zonder schuld, die geensins kunnen schryven.
 Wy moeten om Mevrouw, haar man ook eeren; maar
 't Zy met verlof, dat ik myn meening u verklaar.
 Hy wil, dat zy alleen, met krygsvolk zal verkeeren.
 Heel wel, wat zwaarigheid, zo wy dit contenteeren?
 Verkleeden wy ons ook als Officers.

SOFY.

Die raad

Gevalt my, 't is een trek daar elk verstomt voor staat.

KRISPYN.

't Is treffelyk bedagt, men kan 't niet schoonder vinden.

GUSTAAF.

Ik onderfchryf 't. Wel aan, laat ons hem zo verblinden,
Door dit verkleeden; want de wapenhandeling,
Strekt aan geleerde luy, niet tot vermindering;
Dat is haar eerste werk. de godheid die wy eeren,
Kan alzo wel de boog als zyne lier regeeren.
En 't is niet onbekent, hoe dat wel eer de groot'
Apollo 't schriklyk beest de Python heeft gedood.

KRISPYN.

Kom gaan wy dan, om ons op 't spoedigst te verkleeden.

SOFY tegens KRISPYN.

Maar eer gy gaat, werd u van my noch iets gebeden.
Is 't vaers verbeterd dat ik gisteren u gaf?

KRISPYN tegen GUSTAAF.

't Vaars, dat gy hebt, is dat gelezen?

GUSTAAF tegen KRISPYN.

Ja, 't was laf...

KRISPYN tegen SOEY.

tegen GUSTAAF.

Het is gedaan Mevrouw. ik bid u wil het geeven.

GUSTAAF tegen KRISPYN.

Volg op de plaats, daar zal ik u...

KRISPYN.

Dat is een leeven!

tegen SOFY.

Ik kom zo weer Mevrouw, en zal het zonder fout,
Dan met my brengen en....

SOFY.

Dat gy 't dan ook onthoud.

GUSTAAF.

Vertoef niet meer, het is hoog tyd de kans te waagen

SOFY.

O groote Apol! geef dat deeze aanslag wel mag slagen.
Ga, en keer spoedig weer.

Vierde tooneel.

KLARET, LYSBETH.

LYSEETH.

Maar Juffrouw, zult gy dan
Altyd zo schreyen?

KLARET.

'k Zie niets, dat my troosten kan.
Myn vader wil, dat ik my zal in 't huwlyk begeeven,
Met iemand, die ik niet gezien heb van myn leeven.
Ach Lysbeth! ja hy zal my dwingen tot deez echt.
Een onbekende man te trouwen, is dat recht!

LYSBETH.

Wis, hy heeft ongelyk dat hy u zo wil dwingen.
Ik zeg recht uit, het zyn, het zyn, zeer harde dingen.
Och Ouders, als men 't wel bezint
Wat is 't een misselyk huisraad, kind?
Zy doen de kinderen na haare moode trouwen,
Al is 't, dat zy daar na het hoofd daar over klouwen.
Het is een kwaad misbruik, en ik zou, als my dat
Zo ook te beurt viel, voor de Heeren van de stad,
Haar Compareeren doen. Maar 't zou wel kunnen weezen,
Dat gy u lichter van den Bruigom liet beleezen;
Misschien zal hy u oog gevallen, als g'hem ziet.

KLARET.

Helaas!

LYSBETH.

O dat helaas, dat is het rechte niet.
O Juffrouw, dat helaas, zeid my 't geen ik te vooren
Al heb gedacht, gy hebt een ander uitverkooren.

KLARET.

Gy raad het.

LYSBETH.

Gy bemind?

KLARET.

Ja Lysbeth, ik bemin.

LYSBETH.

Maar wie toch Juffrouw, heeft vermeestert uwe zin?

KLARET.

Die heer van flusjes heeft...

LYSBETH.

U hart al ingenomen?

Hoe! heer Aankomeling is eerst van daag gekomen.

KLARET.

Dat is wel waar, maar weet dat onze liefde nu,
Niet eerft gebooren is; 'k verborg het zelss voor u.
Hy mind my, en ik hem, en om met my te spreken,
Met meer gemak, ging hy zich in die kleed'ren steeken;
En gaf zich uit voor een geletterde, maar hy
Is 't minste niet het geen hy schynt, geloof my vry.
De Hemel heefr aan hem een ander lot beschooren.

LYSBETH.

Hoe! gy bemind malkaar, en liet my dit nooit hooren?
Gy hebt my op het hoogst misdaan.
Hoe hebt gy nimmermeer verstaan
Wat kamenier al is te zeggen?
Gy moet al uw geheim straks voor haar open leggen.

KLARET.

'k Bekent, 'k hoop evenwel, dat gy my helpen zult.

LYSBETH.

Ja toch, zo veel ik kan, 'k vergeef u deeze schult.
'k Ben heel megaande, met de minnaars, want ik reken
De harten by het myn, gy hebt my maar te spreken.

KLARET.

Hoe Lysbeth mind gy ook?

LYSBETH.

Ja Juffrouw, tot myn smart;
De min, de schelmsche min, woeld my ook om het hart.
Ik moet, helaas ik moet! die schrikkelijke plaagen,
Dat groote huis-kruis, om myn pekelsonden draagen

KLARET.

Maar mag men weeten?...

LYSBETH.

Ja, heer Gaauwert.

KLARET.

Ongemeen!

LYSBETH.

Zag Juffrouw ooit een mensch, die met zo groote rên
Verdiend bemind te zyn? wat is hy net besneden,
Hoe schoon, hoe fraay, hoe blank, hoe vol bevalligheden?
Wat heeft hygaaven! hy maakt vaerzen in het proos,
En prooze in vaerzen, my dunkt dat ik wel verkoos.
Is 't geen geleerde, vol van alle weetenschappen?

KLARET.

Neen Lysbeth.

LYSBETH.

Neen! wel hy kan als een ester klappen.
Hy is zo wys!

KLARET.

Ik zeg hy heeft de schyn zo maar.
Kort om, het is een knecht!

LYSBETH.

Een knecht!

KLARET.

Een knecht, 't is waar.

LYSBETH.

Van wie?

KLARETH.

Van die ik min. Hy diend zich van die trekken,
Om 't hart myns Moeders, tot zyn Meesters gonst te wekken.
Zy noemen hem Krispyn.

LYSBETH.

Hoe werd een mensch misleid!
Al wat hy zegd en doet, is zo vol graviteit,
Dat ik hem voor een man vol wysheid heb gehouwen.
Wel hoe bedriegt de schyn!

KLARET.

Gelyk gy kond aanschouwen.
Lys, zo de Meester eens gelukkig werd, zult gy...

LYSBETH.

Daar komt de groote Apol, met 't braadspit op zyn zy;
Hoe krygt die uil het zo, ik bid u wilt vertrekken.
Ei Juffrouw, laat my doch een weinig met hem gekken.
Ik zal my houden, of ik noch niets heb gehoord!

Vyfde tooneel.

LYSBETH, KRISPYN.

KRISPYN.

Ach Lysbeth! zyt gy daar? ik zweer u, op het woord
Van een geletterde, dat ik met al myn zinnen,
En hart, u eeuwiglyk, standvastig zal beminnen.
'k Leg aan uw voeten neer, myn wysheid, myne konst,
Ja ook my zelf, en smeeke alleen op uwe gonst.
Ja prytje, u schoon gezigt, uw minnelyke lonken,
Die hebbe myne ziel, als Erna doen ontfonken,
Gy heerscht...

LYSBETH.

Myn heer gy zegt, dat gy my liefde draagt.

'k Eisch tot bewys een proef. 'k Wil niet dat gy lang klaagt;
 Het zal u lichter zyn. Wilt my eens Reg'len geeven,
 Waar aan men zien kan, of een vaers wel is geschreven.

KRISPYN.

Ja, zonder twyffel; en dat is zeer licht voor my,
 'k Weet alles; ja ik toch; ja toch, geloof my vry.
 Hoor Lysbeth, luister toe, voor eerst moet gy wel letten.
 Dat die Cacophonie, een luister by moet zetten
 Aan deeze harmonie...en dat de sne daar na
 Het vaers doet klinken. O een kenner hoord dat dra.
 De kommaas... neen ik meen de punten moeten blyven
 Op 't end, ver van malkaar; wacht u voor al by lyven,
 Rym uit verlegentheid te zoeken; 't staat zo kaal.
 Dat spreekt van zelf, maar hier aan hangt het principaal.
 Het sleepend vaers mag nooit het staande vaers verdringen,
 Want hier uit spruiten dan heel veel veranderingen.
 Dat deugd gants niet, geenzins, dat kan nooit gaan; want ziet,
 Indien het staande vaers het fleepend weer verstiet...

Het eind dat op de middel staat moet ... en dat
 Om zekere reden. men moet ook ... letter wel op;
 Dat het vrouwelyke vaers zich schikt en voegd ... met
 Het mannelyk rym, moet niet ... om Febus wil. ei
 Let nou op. gelyk men weet, het nabuurige in de
 Weeg staan, want ... dat bederft alles, en maakt
 Dat van achteren...

Zo zou het heel gedicht hol over bol geraaken.
 Zie nou verstaje wel, hoe jy een vaers moet maaken?

LYSBETH.

'k Versta noch niet met al.

KRISPYN.

Hebt gy 't dan niet gehoord?

LYSBETH.

Ja, maar 'k versta hier van noch niet een enkel woord.

KRISPYN.

Dat is myn schuld niet. Maar de konst van vaerzen maaken
Is hoog. Gy ziet hoe zwaar daar iemand toe kan raaken

LYSBETH.

Ik twyffel daar niet aan. Maar tusschen u en my;
Aankomeling is die ook zo geleerd, als gy?

KRISPYN.

Al even eens.

LYSBETH.

Myn heer, hy moet dan boven maaten
Geleerd zyn.

KRISPYN.

Wel ja toch. Wel Lysbeth is dat praaten.

LYSBETH.

Ik hoor hy heeft een knecht, daar hy zeer op vertrouwt.

KRISPYN.

Ja. Hy 's niet leelik.

LYSBETH.

'k Hoor dat hy veel van hem houd.
Weet gy zyn naam?

KRISPYN.

Zyn naam?

LYSBETH.

Men wil my doen gelooven,
Dat hy een guit is.

KRISPYN

Ha! ha!

LYSBETH.

Ja, en noch daar boven,
Dat men gemeenlyk u by malkand'ren ziet.

KRISPYN.

Somtyds.

LYSBETH.

Men voegter by; maar ik geloof het niet...

KRISPYN.

Wat voegt men daar noch by?

LYSBETH.

Men zegt dat al zyn leden
Wel schynen uit uw leên gesneden.

KRISPYN.

Loop voddetje, nou wil ik niet.
Ik merk wel watter is geschied.
Men heeft het u al uit doen leggen.
Om u de waarheid kort te zeggen,
'k Ben niet geleerd, 'k wil 't ook niet zyn.
'k Dien slechts myn Meester in die schyn.
Zo gy my recht bemind ... 'k zag gaaren...
Mevrouw...

LYSBETH.

'k Wensch dat gy wel moogt vaaren.

Zesde tooneel.

SOFY, KRISPYN.

KRISPYN

Mevrouw, gy komt hier wel te pas!
Uw vaerzen, die 'k zo even las,
Kome ik nu aan u wedergeeven;
Zy zyn vol konst; 'k heb van myn leeven
Geen schooner schrift en styl gezien.
Zie daar, ik koomze u weder biên.
Ik zag myn dagen geen bekwaamer.
Elizabeth brachtme in uw kamer...

SOFY.

Myn heer, ik vreez gy hebt misschien,

Die met veel moeite nagezien.

KRISPYN.

Daar valt niet op te kritizeren,
't Zyn staaltjes om maar na te leeren.

SOFY.

Dat is my meermaal al gezeid.
Gy toond my uw genegenheid.
't Gaat met de vaerzen als de beeren;
Die, eerze in goede vormen keeren,
Zyn onbeschoft en plomp van leest.
Een vaers is van den zelfden geest,
't Laat zich in 't eerst maar paslyk schikken,
Men moet het schaaven, en wel likken,
Dan krygt het eerst zyn stal myn heer.
Het zelve is van een jonge beer.
Zal vaers, en beer verheven draaven;
Men moetze likken en wel schaaven.

KRISPYN.

'k Beken 't is nodig, dat by and'ren dat geschied.
Maar by Mevrouw Sofy, is dat het zelfde niet,
Gy hebt voor vaerzen zulk een geest, zo hoog verheven,
Dat die verbetert zyn, zo ras zy zyn geschreeven.

SOFY.

Men zegt natuur doet niets ten halve.

KRISPYN.

Dat is waar.
Uw vaerzen trekken zeer na helden dichten; maar;
Nu apropos, Mevrouw, van held, en heldendichten.
Wat dunkt u, zou ik zo ons opzet wel verrichten?
Gelyk ik in dit kleed een krygsman? is 't zo goed?

SOFY.

Schoon! gy zyt waardig, dat men u zo schild'ren doet.
't Is treffelyk, het zou niet beter kunnen wezen.
In deeze kleeding hebt gy geen gevaar te vreezen.
Zo wy verhindert zyn door myn gemaal, ik zal,
U by hem door doen gaan, voor ... maar daar is hy al.

Zevende tooneel.

RUDOLF, SOFY, KRISPYN.

KRISPYN.

Zo veel te beter.

RUDOLF.

Ik kwam, om u te doen hooren,
Dat straks de vader, van die ik heb uitgekooen
Tot onze schoonzoon, hier zal komen; of misschien,
Is hy hier al, dat hy een weinig wacht, indien...
Maar wat is dat voor een?

SOFY.

Een Officier; wat vreugde?

RUDOLF.

Een Officier!

SOFY.

Ik zag, dat u dat woord verheugde.
Ja 't is een Officier, uit 't leger, hy...

RUDOLF.

Myn heer,
Ik reken het bezoek, dat ik ontfang, een eer,
Die ik niet kan...

KRISPYN.

Myn heer gy wilt met myn raljeeren,
Geloof ik. 'k Hoop myn komst, zal u niet offenseeren.
'k Gebruik de vryheid, van Mevrouw te zien.

RUDOLF.

Ik bid,
'k Bid, zo het weezen kan myn heer, dat gy doch dit
Wat dikmaals doet, dat gy my helpt, in haar te raaden,
Dat zy hier niemand ziet, dan lui van groote daaden.
Dat zy haar zo niet laat bedriegen door een schyn.
'k Heb d'eer gelyk myn heer, van Officier te zyn.
'k Heb lang gediend, en ben Soldaat in hart en nieren.

KRISPYN.

Gy doet zeer wel, lang leef, lang leeven de Officieren!
Lang leef het krygsvolk!

RUDOLF.

Ja, ja toch, lang leeven zy.
Myn heer, 'k verzeker u, dat gy ten minsten zy.
Heel zeer verplichten zult, zo gy hier komt besteeden,
Uw leege tyd. Mevrouw Sofy krygt door uw reden
Misschien een afkeer van die Botmuils, Esels, die
Pedantsche Aapen, die ik steeds tot mynent zie.

SOFY.

Wel hoe myn heer!

RUDOLF.

Voor my, ik zeg het zyn maar zotten,
Wel dubbelt waardig dat de menschen met haar spotten
Niet waar myn heer?

KRISPYN.

He?

SOFY.

Neen, myn heer heeft meer verstand,
Dan dat hy spreekken zou, met zulk een smaad en schand,
Van luiden, die zo hoog voor and'ren zyn verheven.
Hy weet wat achting dat men haar behoort te geeven.
Hy weet dat myn Apol, zyn Mars niet schuldig is.

KRISPYN.

Mevrouw, myn Mars! ha.. Mars! dat 's een geheimenis?
Die Godheid...

RUDOLF.

Maar myn heer op wat beroemde tochten,
Hebt gy voor uwe naam, gelukkiglyk gevochten?
Zoud 't konnen zyn, dat ik 't geluk wel had gehad,
Met u te dienen?

KRISPYN.

Ik kan u verzek'ren, dat

Die eer myn heer, aan my zeer aangenaam zou veezen.
Ik weet, dat gy te land en water lang voor deezen
Gediend hebt; maar myn heer, waar was de laatste tocht
'k Zal dan wel zien...

RUDOLF.

'k Heb die in Polen doorgebracht.

KRISPYN.

Ha! neen, dan konden wy malkand'ren daar niet vinden.
Ik diende in Duytsland, met verscheide van myn vrinden.
Daar, 'k dank den Hemel, zo veel schoone dingen zag.
Waarachtig, 't ging daar heet. die alderlaaste slag...

RUDOLF.

Gy naamt Nieuwheuzel in?

KRISPYN.

Ho wilt daar niet van spreken.
Dat was maar een ontbyt. wy hebben ... selleweeken
Daar na wel tienmaal meer...

RUDOLF.

Maar evenwel myn heer,
'k Heb van dat zwaar beleg, met groote roem en eer
Veel hooren spreken, en gy zult my zeer verplichten,
Zo gy de moeiten neemt, my net eens t'onderrichten,
Van die geschiedenis' is my wel twintig maal
Verhaald, maarzo verwerd, dat ik'er in verdwaal,
En nooit daar van geen recht begrip heb konnen krygen.

KRISPYN.

Myn heer, om alle kleine omstandigheên te zwygen,
Na een beleg, waar in ik veel heb uitgestaan;
Weet, dat Nieuwheuzel aan ons over is gegaan.

RUDOLF.

Zo 't u belieft myn heer...

KRISPYN.

Heer, wilt my excuzeeren

'k Heb haast.

RUDOLF.

Een woord.

KRISPYN.

Wel 'k zal dan volgen u begeeren.
 Nieuwheuzel heer, gans bloed! ô my wat was dat sterk!
 Myn heer, Nieuwheuzel, heeft een Duivels buiten werk.
 De wallen schriklyk hoog, die onbeleefde Turken.
 Ja wel, ik was zo dol, zo dol, op deeze schurken.
 Doen al de poorten toe, het ging'er lustig heet
 Met schermutseeren. Wy slaan 't leeger, zo in 't breed,
 Men maakte een battery, toen aan het kannonneeren,
 En noch die zelfde nacht, begostmen t'approcheeren,
 Wy opende trencheen...

RUDOLF.

Hoe?

KRISPYN.

En wy dekten dan,
 Met takkebossen...

RUDOLF.

Maar...

KRISPYN.

Om 't recht begrip hier van
 Te hebben, werd vereischt, dat iemand wel moet weeten,
 Hoe 't Land gelegen is, en hoe de plaatsen heeten..
 Ik zeg u met een woord, van boven is het hey;
 Beneden aard, de stad van acht'ren ... zo dat wy
 De linie schuins... rechts... aan geene zy begreepen...
 Maar 't aldermeeste daar de Turk door wierd beneepen,
 Was dat het leger, of bataille, voor ons stond,
 En in stagordening, op een gelyke grond.
 De middeltroep aan 't voor marcheeren,
 En de achterste om het volk te keeren...
 Versta jy 't? 't was meer als gemeen...
 Versta je 't? zeg myn heer?

RUDOLF.

Wel neen.

KRISPYN.

Wat zegje neen myn heer! wel wat is dat te zeggen!
't Gebeurd wel honderdmaal. Maar om voort uit te leggen,
Het winnen van die plaats? men brak de bruggen af...
Straks toen de stad haar over gaf,
Wasse ons. Men zag tot 's vyands schanden
Ons daar victorieuslyk landen,
Rivier en haven, land, en vloot,
Was door het speeltonneel ter dood.

RUDOLF.

Hoe! vloot en haven? en is dat nu steden winnen?
Geschied dat op die wys? myn heer waar zyn uw zinnen?
Of boert gy?

KRISPYN.

Boert? geensins, dat is de lichtste weg,
't Is altemaal gegaan, net zo gelyk ik zeg.
In Poolen doet men 't licht heel anders, maar 'k durs zweeren,
Dat 't ongemaklik is den oorlog zo te leeren.
Gelukkige, die nooit slag, noch beleg'ring ziet.
Verfoejelyke eer! maar hoe! een Edelman kan niet
Gelyk kanalje, of als de lompe boeren leeven;
Hy werd tot hooger drift, door 't Ad'lik bloed verheeven.
Wie kan zo zonder ampt, in 't hoekje van den haard
Zyn tyd doorbrengen! Ha 't is altyd niet myn aard.
Neen, neen, men werd zo licht geen Officier verkooren.

RUDOLF.

En onderwyl zyt gy 't. Maar ik kan noch niet hooren,
Door welk een voorrecht; want gy spraakt zo ongegrond,
Van slag, belegering, en alles; zo terstond,
Dat ik zeer twyffel, of...

KRISPYN.

Voor luiden van bedryven,
Gelyk als wy zyn, moet de tong het minste blyven
Van al de leden; en wat my belangt, ik zeg,
't Is my meer moeite, te verhaalen een beleg,
Als de aldersterkste stad, of vesting t'overwinnen.

RUDOLF.

Klaret, en Lysbeth uit.

Heel net 'wat officier! Is hy wel by zyn zinnen!
Myn Dochter zyt gy daar? de vader van die Heer,
Die u zal trouwen is misschien alhier. Ik keer
Zo daadlik wederom.

Achtste tooneel.

SOFY, KRISPYN, KLARET, LYSBETH.

SOFY.

Ach wat heb ik geleden!

KRISPYN.

Niet half zo veel als ik. Wat stryd heb ik gestreden!
Want 'k was bevreesd, dat ik, 'k beken het u Mevrouw,
In het verhaal van die beleg'ring sneuv'len zou.

SOFY.

'k Was waarlyk met Apol bewoogen,
Hy was in 't naauw, of ik bedroogen.

KRISPYN.

Apol houd zo ik hem recht ken
Min van van den degen, dan de pen.

SOFY.

'k Zie heer Aankomeling.

Negende tooneel.

VALERIUS, SOFY, KLARET, LYSBETH, KRISPYN.

VALERIUS.

Mevrouw wilt my verschoonen;
Dat ik in dit gewaad, my voor uw durf vertoonen.

SOFY.

Wy staan verbaast myn heer, indien Apol ook nier
Van Mars jaloersch werd, om het geen hy aan u ziet.
Hoewel is hy hervormt? hoe wel voegt hy de zwieren
Van dapp're Helden, van doorluchte kavaljieren,
By zyn geleerdheid! ach Klarette! ach! ach waarom
Verkoos men deezen heer niet tot uw bruidegom?

VALERIUS.

Helaas! waarom mogt ik niet zo gelukkig weezen!

SOFY.

De deugd heeft ontrent u, een sterke proef te vreezen,
Ja in een zaak, wensch ik, ik zelf wel weeuw te zyn.

VALERIUS.

Ik moet aan u 't geheim ontdekken. Deeze schyn,
Al die verkleeding is een streek...

SOFY.

Zy kan behaagen
Aan my...

VALERIUS.

De liefde, die ik zo lang heb gedraagen...

SOFY.

Ik weet het wel myn heer; ik weet de Poëzy,
De liefde tot die konst, geleide u hier by my.

VALERIUS.

Mevrouw Sofy, ik bid dat gy my toch wilt hooren.
'k Aanbid...

SOFY.

Een schoon gedicht. Ja't is voor konstige ooren...

Maar heer Gustaaf verbergt al 't geene dat hy weet,
Al zyn geleerdheid, in dit aardig krygsmans kleed.

Tiende tooneel.

SOFY, KLARET, VALERIUS, KRISPYN, LYSBETH, GUSTAAF.

KRISPYN.

Hoe mag Apollo dan tot uwent niet verkeeren,
ô Dwaaze Rudolf, dan vermomt in vreemde kleeren?

GUSTAAF.

Gy ziet het.

SOFY.

Ach te wel!

LYSBETH. *lacht.*

'k Zou barsten, lachte ik niet.,.

KLARET.

Zwyg stil zottin.

SOFY.

Hoe! daar gy zo veel onheil ziet,
Zyt gy zo stout noch, van te lachchen voor myn oog!

KRISPYN.

Mevrouw, dewyl wy by u man doch niets vermoogen,
Zo laat ons, voor altyd vaar wel nu zeggen aan
De zanggoddinnen, 't is hier met Apol gedaan.
Hy houd in Amsterdam geen vier, noch licht.

SOFY.

ô Schanden!

Ik zie 't en sterft van spyt. Waar zalt in 't end belanden?
Maar laat ons doch geen tyd verliezen, 'k wens te zien,
Een maakzel van uw brein.

KRISPYN.

Mevrouw 't zal voort geschien

Maakt u gereed, en leen uwe ooren,
Om eens een schoone stof te hooren,
Die niemant weet als ik alleen.

SOFY.

Wat vaerzen maakt gy in 't gemeen?

KRISPYN.

Wat vaerzen! treffelik. Ik zal 't u daadelik zeggen.
Die vaerzen, die ... om u die vaerzen uit te leggen...
Die.. ja de langste ... die ... en die ook noch langer zyn.
Dat is geen moeiten, neen, dat is zo maar een schyn.

SOFY.

Dat zullen zekerlyk Alexandrynse wee zen.

KRISPYN.

Ja toch, Alexandryns, dat slag is nooit volpreezen.

SOFY.

Maar waarom noemt men al de lange vaerzen zo?

KRISPYN.

't Geschied, om dat .. gelyk Homerus handeld.. O!
Die schryft de reden, maar men moet'er wel op lettën.
Die Alexander was een kaerel .. hy gaf wetten
Aan heel de waereld. 't was een man gelyk een Reus.
Die Alexander! Bloed! wat was hy Generous!
Hoor nu Alexandrins, die naam is wel gevonden
Van Alexander. Zie, op zulke vaste gronden...
En datse lang zyn, was uit nood,
Hy had de bynaam van de groot;
Gelyk wy by Homerus leezen,
Zo moeten ook de vaerzen weezen,

SOFY.

Gy weet het al!

KRISPYN.

Ik ken de konsten door en door,
En noch veel meer. Ik draaf op Febus helder spoor.
Maar laten wy myn dichten, en myne vaerzen steeken;

En eens van u gedicht, en van uw vaerzen spreken.

SOFY.

U schoone geest heer, werd te veel gespild.

KRISPYN.

Mevrouw,
Ik wierd vaak dol, als ik myn vaerzen leezen zou,
Of zeggen most voor elk, voor Raekels, onverstanden,
't Zyn roozen voor de varkens...

SOFY.

Schande,
Doen wy de konst aan, in deeze ongeleerde tyd;
Waar in men, beesten, uit geleerde lui, ô spyt
By na niet kennen kan! 'k zal voor het volk my wachten
Die altyd anderen, uit jaloezy verachten.
Nooit schryft men iets, dat aan haar nydig oog voldoet.
En dat hoogdraavende, heeft niemand recht en goed.

VALERIUS.

't Hoogdraavende Mevrouw is waerd van ieder t'eeren.
En weinig schryvers, die zo ver de zaak pousseeren.
Men reket zich al wys, ja zelf een groote held,
Zo ras men schryft, of als men prooze op voeten steld.
Men ziet niet na de kracht van zeggen, ongebonden,
En slechte styl is schoon, als 't rym wel is gevonden.

KRISPYN.

Voor my ik heb zint gist'ren nacht,
Wel hondert vaerzen voortgebracht;
Daar ik 's jaars zo ik die wou venten,
Voor kreeg wel duizend guldens renten.

SOFY.

Myn heeren 'k bid, dat gy my eens gehoor vergunt,
'k Heb hier iets door 't geluk, van ongemeene munt.
Zo 'k een geleerde mag, gelyk 't behoort, gelooven,
Myn heeren luistert, zy gaan d'anderen te boven.

KRISPYN, zegt.

Ik kryg de poplezy. *Hart*, laat hooren.

GUSTAAF.

Kan 't geschiên,
Laat ons de vruchten van uw schoonen arbeid zien.
Wat is de stof?...

SOFY.

Die is...

KRISPYN.

Men zal 't noch beter maaken.

SOFY,

'k Verstaat, uw zedigheyd myn heer, in deeze zaaken,
Belet u...

KRISPYN.

Wel ja toch...

GUSTAAF.

Waarom...

KRISPYN.

Antipatie...

GUSTAAF.

De tyd verloopt.

KRISPYN tegens VALERIUS.

Myn heer nou ik haar leezen zie...
Is myn geleerdheid uit kom pakken wy ons biezen,
Wy zullen het proces verliezen.

SOFY. leest

*Op een Vrouw die alle negen Maanden kinderen
Krygt, en nooit eenig vaers gemaakt heeft.
O Vrouw! onkunstig; maar wel vruchtbaar; uw verstand
Legt u verkeert in 't hoofd. wat meent gy? 't is een schand,
Gy doet niet anders dan de waereld te vermeerren.
De God der wysheyd zal by u niet prospeeren!
Hoe, alle jaar een kind, en nooit een vaers, 't is schand
Gy hoorde straks van schaamt te sterven, slegt verstand.*

*Uw lichaam, 't is wel waar, schynt arheidzaam te weezen,
Maar'k heb nooit van uw geest een enkel vaers geleezen.
Uw lichaam is een kouw, uw geest een papegaay:
Ik bidde zeg my eens, is 't niet byzonder fraay,
Dat ge in uw kouw dat beest, en dat voor al uw leeven,
Hebt stomgehouden, en voor niet de kost gegeeven?*

GUSTAAF.

Wat hoor ik!

SOFY.

Hoe myn heer?

KRISPYN tegen VALERIUS.

Myn heer ik ben in 't net,
Het is met my gedaan.

SOFY.

Hoe zyt gy zo verzet?

GUSTAAF.

Zoud gy d'Auteur wel, van die schoone vaerzen weezen.
Mevrouw, die gy daar zo aan ons hebt voorgelezen!

KRISPYN.

Verbeterd straks, ja toch, verbetert 't en zo voort,
Die term. O gy gebruikt daar een oneigen woord.
Een man is een Auteur, een vrouw een Autoresse.
Noem dan Mevrouw, niet een Auteur; maar na de lesse
Van de Gramatica, een Autores... Auteur
Is eigentlyk .. ja wel ... gy volgt maar slechts de sleur.
Spreek van wat anders of...

GUSTAAF.

Maar heer...

KRISPYN.

Maar..

GUSTAAF.

'k Zal niet zeggen.
Mevrouw, om uwent wil, hoe al de zaaken leggen.
Maar wat het vaers belangt, dat ik zo heb gehoord;

't Is treff'lyk, wonderbaar, ook tot het minste woord.
Ik acht 't een groote gonst, dat gy my deed vereeren,
Met het geluk dat ik dit vaers mogt, en critiseeren.
'k Heb hier, en daar, ook maar wat af, en by gedaan
En twee dry Rymen, 't welk my gladder docht te gaan.

SOFY.

En wie verzocht u dit?

GUSTAAF.

Myn heer.

KRISPYN.

Hoe zal 't hier lukken?
Ik zeg, dat gy het liegt, wel dat zyn schoone stukken!
Ik gaf u nooit iets, noch in proos, noch poëzy.
Ik! ik! ik! u! u! ik weet tienmaal meer als gy.

GUSTAAF.

Ik lieg dit dan?

KRISPYN.

Ik bid nu wild geen kwesti maaken.

GUSTAAF.

Ondankb're is dit myn loon? zo aan myn eer te raaken!
O ongeletterde! ô gy ongeleerde loer!
O dommer weet niet, dan .. dan een weestfaalze boer.
Gy heet my liegen! wel ik zweert ik zal dit wreken.

KRISPYN.

Indien ik schermen kon; ik zou u voort doorsteeken.

GUSTAAF.

Ha waaren wy alleen!

KRISPYN.

Ik wenscht van harten.

GUSTAAF.

'k Zou
U daadlyk loeren, met ootmoedig naberouw...
Maar zo het weezen moet, dat gy noch voor myn oogen...

KRISPYN.

'k Verstaat. gy meent dat wy niet duëlleeren moogen.
Maar een renconter is noch niet verboden. Neen.

Ha! waarom zyn wy hier niet met ons beide alleen.
Adiel. ik ga ... volg niet, of...

GUSTAAF.

Ik zal ook vertrekken.

Elfde tooneel.

SOFY, VALERIUS, KLARET, LYSBETH.

SOFY.

Myn heer die kwesti, kan ons ongemaak verwekken.
Men moet die slechten, dat geschil wierd end'ling groot.
Wat schaadt! staaken zy malkanderen zo dood.

VALERIUS.

Die vrees is vruchteloos Mevrouw 't zal niet geschieden.
In plaats var vechten, zult g'haar alle bei zien vlieden.
Gy zult noch lachchen, om het geene dat zy doen.

Twaalfde tooneel.

KRISPYN, *Alleen.*

De drommel! wie zou dat van die Pedant vermoên.
Ik zei wel dat ik voort zou uit dit huis vertrekken.
Maar 't was maar om de leus, om met die Uil te gekken.
Hoe zeer men snoeft, het hart blyft evenwel bevreest.
Wel in wat groot gevaar is daar Krispyn geweest!
Hy volgt my zekerlyk, want hy heeft daar doen blyken,
Dat myn Courazy moet, voor zyn Courazy wyken.
Maar hy is een Autheur, en dat steld my te vreen,
Dat geest my weer wat moed.

Dertiende tooneel.

GUSTAAF, KRISPYN.

GUSTAAF. *aan een zy.*

Had ik geen dubb'lereen!
Hoe wel is 't datik my hier stil zo heb versteeker;
Uit vrees dat hy my mogt door averechtze streken..
Wat beest is dat! ik docht...

ziet Krispyn.

ô My ik zie him daar!
ô My! waar berg ik' t lyf? hier ben ik in gevaar

KRISPYN, *ziet GUSTAAF.*

ô My! ô bloed! ô my! hier raak ik heel te schanden.
Myn vyand! ach helaas! 'k begin te klappertanden.
Ik docht niet dat ik hem hier weer ontmoeten zou.

GUSTAAF.

Ik tril en beef van schrik; ja wel hoe zal ik 't nou..

KRISPYN.

'k Ben dood verzet hy maar zyn voeten.

GUSTAAF.

Dat ik hem ging beleeft ontmoeten!

KRISPYN.

Dat ik hem aansprak om pardon,
Zie hier uw zoon in nood, ô Zon!
Apollo, ach! bewaar myn leeven!

GUSTAAF.

Misschien zou hy 't my wel vergeeven,
Als ik hem op myn knyen bad.

KRISPYN.

'k Wou dat hy myn geweer al had.
Wil ik het voor zyn voeten leggen?

GUSTAAF.

Mag ik u goeden avond zeggen?

KRISPYN.

Van harten, 'k wensch dat, tree maar toe.
Wat zeit men van de vrede! en hoe...

GUSTAAF.

De vrede krygt men door gevaren,
Men hoort die eeuwig te bewaren.

KRISPYN.

Gewis de vreê brengt overvloet.

GUSTAAF.

Ik wensch dat zy lang duuren moet.

KRISPYN.

Ik mee.

GUSTAAF.

Dat 's waerlyk al myn wenschen.

KRISPYN.

Och! was dat zoo by alle menschen.
Een levendige hond, is meerder waardig, als
Een doode mensch myn heer.

GUSTAAF.

Dat zeggen is niet vals.

KRISPYN.

De vrede doet op aard veel duyzend menschen leeven,
Die, Zoo het oorlog wierd, de geest voort zouden geeven.
Men zal geen oorelog meer voeren, ja gewis.
De heele waereld zeit, dat dit haar meening is.

GUSTAAF.

S'is schadelik aan volk, en land.

KRISPYN.

Voor al, aan luiden van verstand.

GUSTAAF.

Voor zeeker heer, maar zult gy hier noch wat verblyven?

KRISPYN.

Ja toch, en gy?

GUSTAAF.

Ik ga, 'k moet noch een lof-dicht schryven.

KRISPYN.

Heel wel.

GUSTAAF.

Maar, gy blyft hier?

KRISPYN.

Noch wat.

GUSTAAF.

Vaar wel myn heer.

KRISPYN.

Myn heer u dienaar 'k zie u morgen lichtlik weer.

Veertiende tooneel.

KRISPYN, *alleen.*

Dat was een leventje. zintfelten!

Daar ree de drommel haast op stelten.

Hy was onthutst, en vol van schrik,

Hy was ontrend zo bang als ik.

Had ik 't geweeten.

Vyftiende tooneel.

SOFY, VALERIUS, KLARET, LYSBETH, KRISPYN.

VALERIUS.

Ach Mevrouw! ik ben verlooren.

SOFY.

Myn heer, ik heb terstond u laten zien, en hooren,

Dat ik, al wat ik kan, heb voor u min gedaan.

Ik heb voor u gebeên, maar 't is niet voortgegaan.

Ik ben wanhoopende; en ik weet geen raat te vinden

Myn man die laat zich van de krygszucht heel verblinden.

G'zult de vader voor uwe oogen daadlyk zien,

Van hem die hy verkoos tot schoon-zoon.

VALERIUS.

Kan 't geschien!

SOFY.

Hy is zo daadlik, met een vreemde in huys gekomen;
Die zal het zeeker zyn.

VALERIUS.

Helaas! ik heb 't vernoomen.

KLARET.

Ach Moeder!

SOFY.

Ach myn kind! wat herten leet! wat spyt.
'k Gevoel tot in myn ziel, de rampen die gy lyd.

KLARET.

Ach! welk een bitter lot, bereid my mynen vader!

SOFY.

'k Beklaag u alle bei, dat g' 't al ik kan niet nader.

Zestiende tooneel.

KLARET, VALERIUS, SOFY, RUDOLF. KRISPYN, LYSBETH, RYKERT.

RUDOLF.

Gy komt heel wel te pas, het was hoogtyd myn heer.
Vrouw, dochter, meid, 't gezin, elk plaagt my even zeer.
Maar boven al die heer, die myn Klaret...

VALERIUS.

Kant weezen?

RYKERT.

Wat zie ik! 't is myn zoon!

VALERIUS.

Nu ben ik buyten vreezen,
Myn vader?

RUDOLF.

Hoe?...

RYKERT.

Gy ziet me ontroert...

KLARET.

Is 't moogelik?

SOFY.

Kan ik gelooven, dat in zulk een oogenblik...

KRISPYN.

Hoe wel zaid Brero, 't kan verkeeren?

RYKERT.

Wild myn ontroering excuzeeren
Dit is myn Zoon, daar ik u kind,
Voor kwam verzoeken hy bemind...
Met u verlof, dat ik omhels...

RUDOLF.

Wat vreemde stukken!
'k Sie onzer aller wensch in 't eynde noch gelukken.
Mevrouw, gy hebt gewenscht, dat deeze cavaljer
Uw dochters man mogt zyn; 'k vergun u dit plezier.
Hy zal het zyn. Myn heer laat ons niet langer wachten,
En wyl 't geluk, myn heers, Mevrouws, en myn gedachten
Op nieuws vereenigt, laat ons 't huweliks verbond,
Van onze kinderen, voleyndigen terstond.
Die moeiten hadden wy hier in wel konnen spaaren
Dewyl 't geval deez twee wist zonder ons te paaren.

KRISPYN.

Al zagtjes wat zo 't jou belieft
Ik zag my ook eens graag gerieft
'k Ben ook verliefte, door 't groot vermoogen
Van die, van die bekoorlike oogen
Ik wensch nu ook gepaart te zyn.

VALERIUS.

Het is myn dienaar.

KRISPYN.

Ja Krispyn.
Myn heer wild nu myn dienst gedenken

Ei maak dat zy my Lysbeth schenken.

RUDOLF.

Hebt gy dan liefde voor elkaar?

LYSBETH.

Waarom zo wel niet als een aar
Myn heer...

RUDOLF.

Ik geef z'u, wil z'u trouwen.

KRISPYN.

Mevrouw 'k bid wild 't ten goeden houwen...
Ik heb het voor myn heer gedaan.

SOFY.

'k Vergeeft.

KRISPYN.

Daar mag een zoon opstaan.

EYNDE.